

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

**EGZAMIN MATURALNY
Z HISTORII**

POZIOM PODSTAWOWY

MAJ 2013

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 27 stron (zadania 1–31). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania:100**

MHI-P1_1P-132

Zadanie 1. (3 pkt)

Na podstawie fotografii przedstawiającej ruiny świątyni antycznej wykonaj polecenia.

[w:] *Sztuka świata*, t. 2, Warszawa 1990, s. 34.

A. Podaj nazwę porządku architektonicznego, dla którego charakterystyczne są kolumny świątyni.

.....

B. Podaj dwie cechy kolumn rozpoznanego porządku architektonicznego.

• .....

• .....

Zadanie 2. (4 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Gdy każde z państw greckich pragnęło dominować nad pozostałymi, wszystkie utraciły swą władzę. Dążyły bowiem bezwzględnie do wzajemnej zagłady [...]. Król Filip Macedoński czyhał [...] na wolność wszystkich. Niezgodę wśród państw podsycił [...].

Po bitwie zaprowadziwszy w Grecji spokój, król Filip kazał zwołać do Koryntu przedstawicieli wszystkich państw w celu uregulowania aktualnych spraw. Tam ustanowił dla Grecji prawa pokoju, w zależności od zasług każdego państwa. [...] Sami tylko

Lacedemończycy wzgardzili tak królem, jak i jego prawami, uważając za niewolę pokój, który nie wypłynął ze zgody samych państw, lecz został narzucony przez zwycięzcę.

Na podstawie: S. Sprawski, G. Chomicki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 150–151.

A. Co, według autora tekstu, ułatwiło najeźdźcy opanowanie Grecji?

.....

B. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Prawa pokoju ustanowione na zjeździe miast-państw, o którym mowa w tekście, odrzucili przedstawiciele

1. Aten.
2. Delf.
3. Miletu.
4. Sparty.

C. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Do bitwy, którą wspomniano w tekście, doszło pod

1. Cheroneę.
2. Issos.
3. Kannami.
4. Maratonem.

D. Podaj imię i przydomek następcy króla, o którym mowa w tekście.

.....

Zadanie 3. (2 pkt)

Spośród wymienionych wydarzeń wybierz chronologicznie pierwsze i oznacz je literą **A** oraz chronologicznie ostatnie i oznacz je literą **B**.

Pierwsze igrzyska sportowe w Olimpii	
Spisanie kodeksu Hammurabiego w Babilonie	
Wzniesienie piramidy Cheopsa w Egipcie	
Reforma kalendarza dokonana przez Gajusza Juliusza Cezara	
Wzniesienie świątyni w Jerozolimie za panowania Salomona	
Pożar Rzymu za panowania cesarza Nerona	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.A.	1.B.	2.A.	2.B.	2.C.	2.D.	3.
	Maks. liczba pkt	1	2	1	1	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt							

Zadanie 4. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu *Historii rzymskiej* Appiana z Aleksandrii wykonaj polecenia.

Odpłynął Scypion z Afryki do Italii z całym wojskiem i odbył wjazd do Rzymu [...], jakiego przedtem nie widziano. Obyczaj, jakich się przy tym nieprzerwanie do dziś dnia jeszcze przestrzega, są następujące. Wszyscy są przybrani w wieńce. Pochód otwierają trębacze i wozy z łupami. Z kolei niosą wieże przedstawiające zdobyte miasta, malowidła i obrazy wydarzeń, następnie złoto i srebro. [...] Potem idą białe woły, a za wołami słonie, dalej wozowie Kartagińczyków [...], którzy dostali się do niewoli. [...] Za nimi idzie gromada ludzi z kadzielnicami, a następnie wśród dymu kadzideł wódz na rydwaniu pomalowanym różnymi barwami, mając na głowie wieniec ze złota i kosztownych kamieni, przybrany obyczajem ojców w purpurową szatę, na której są wyhaftowane złote gwiazdy; w ręce trzyma berło z kości słoniowej i gałązkę wawrzynu, którą Rzymianie z dawien dawna uważają za oznakę zwycięstwa.

[w:] S. Sprawski, G. Chomicki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 238–239.

A. Podaj nazwę uroczystości opisanej w tekście.

.....

B. Wskaż, który z konfliktów dostarczył okazji do odbycia tej uroczystości. We właściwym wierszu tabeli postaw znak X.

Nazwa konfliktu	Odpowiedź
1. Wojna peloponeska	
2. II wojna punicka	
3. Podbój Galii	
4. Powstanie Spartakusa	

Zadanie 5. (3 pkt)

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy rozstrzygnij, które spośród zdań podanych w tabeli są fałszywe. Wpisz obok tych zdań słowo *fałsz*.

Cesarstwo rzymskie większość surowców posiadało w swych granicach. Nieliczne trzeba było sprowadzać zza granicy imperium. Były to: bursztyn, kość słoniowa, kadzidło, pieprz i jedwab. Kadzidło sprowadzano z południowej Arabii, kość słoniową z Afryki, pieprz z Indii, a bursztyn przybywał z południowych wybrzeży Bałtyku. Znana jest wyprawa Rzymian po bursztyn dokonana za panowania Nerona. Natomiast produkcja jedwabiu do końca czasów antycznych pozostawała monopolem chińskim. W 114 r. p.n.e. cesarstwo chińskie opanowało nowe tereny na zachodzie, dzięki czemu droga lądowa dla karawan z jedwabiem w kierunku Morza Śródziemnego została otwarta. Początkowo srebro i złoto były jedyną zapłatą za sprowadzany jedwab. Dopiero później, od II w. n.e., gdy nawiązano kontakty z Chinami drogą morską, zainteresowano się tam kolorowym szkłem dostarczanym z obszaru imperium rzymskiego.

[w:] A. Piskozub, *Transport w dziejach cywilizacji*, Toruń 1998, s. 77–78.

1. Rzymianie nie prowadzili handlu z ludami uznawanymi przez nich za barbarzyńców.	
2. W czasach pierwszych chrześcijan Rzymianie nie znali jeszcze bursztynu.	
3. Imperium rzymskie utrzymywało kontakty handlowe z mieszkańcami trzech kontynentów: Europy, Azji, Afryki.	
4. W okresie republiki Rzymianie płacili Chińczykom za jedwab jedynie szlachetnymi kruszcami.	
5. Jedwab sprowadzano do Rzymu w okresie republiki, korzystając zarówno z lądowego, jak i morskiego jedwabnego szlaku.	
6. Ekspansja terytorialna cesarstwa chińskiego w II w. p.n.e. przyczyniła się do rozwoju handlu jedwabiem.	

Zadanie 6. (1 pkt)

Podkreśl właściwy tytuł mapy.

Na podstawie: *Atlas historyczny świata*, Warszawa – Wrocław 1986, s. 29.

1. Imperium Aleksandra Wielkiego w roku jego śmierci
2. Państwo rzymskie w roku śmierci Gajusza Juliusza Cezara
3. Państwo Justyniana Wielkiego w roku jego śmierci
4. Państwo Karola Wielkiego w roku jego śmierci

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	4.A.	4.B.	5.	6.
	Maks. liczba pkt	1	1	3	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 7. (2 pkt)

Na podstawie fotografii przedstawiającej rzeźbę z Zamku Królewskiego w Warszawie wykonaj polecenie.

[w:] M. i A. Szypowscy, *Warszawski Zamek Królewski*, Warszawa 1989, il. 389.

Podkreśl poprawne zakończenie zdania, a następnie uzasadnij swój wybór.

Rzeźba przedstawia boginię

1. Herę.
2. Atenę.
3. Temidę.
4. Afrodytę.

Uzasadnienie .....

.....
 .....
 .....

Zadanie 8. (5 pkt)

Na podstawie fragmentu listu skierowanego do władcy Franków w 799 r. wykonaj polecenia.

Dotychczas trzy osoby na świecie były najwyższe. [Pierwsza to] wysokość apostolska, która zajmuje w charakterze zastępcy siedzibę św. Piotra, księcia apostołów [...]. [Druga to] świecka władza drugiego Rzymu [...]. Trzecia jest godność [...], którą dał wam Pan Nasz Jezus Chrystus, czyniąc was przewodnikiem ludu chrześcijańskiego [...].

[w:] M. Tymowski, *Średniowiecze. Ćwiczenia źródłowe z historii dla szkół średnich*, t. II, Warszawa 1999, s. 54.

A. Kogo autor listu uznał za osoby najwyższe na świecie? Podaj nazwy godności, które te osoby piastowały w 799 r.

- .....
- .....
- .....

B. Podaj imię i przydomek władcy Franków, do którego skierowano ten list.

.....

C. Podaj nazwę godności, którą przyjął władca Franków w czasie pobytu w Rzymie w 800 r.

.....

Zadanie 9. (5 pkt)

Uzupełnij tabelę, podając władców Polski, za panowania których doszło do wymienionych wydarzeń. Odpowiedzi wybierz spośród podanych.

Mieszko I, Bolesław Chrobry, Mieszko II,
Bolesław Śmiały, Władysław Łokietek, Kazimierz Wielki

Wydarzenie	Władca Polski
1. Bitwa pod Cedynią	
2. Utworzenie biskupstwa we Wrocławiu	
3. Śmierć biskupa Stanisława ze Szczepanowa	
4. Bitwa pod Płowcami	
5. Utworzenie Akademii Krakowskiej	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7.	8.A.	8B.	8.C.	9.
	Maks. liczba pkt	2	3	1	1	5
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 10. (4 pkt)

Na podstawie fragmentu kroniki i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

[...] Bolesław [w 1109 r.], jak przystało na mężnego rycerza, zachęcił swoich, mówiąc: „O nieustraszeni rycerze [...] bądźcie i teraz gotowi razem ze mną za wolność Polski umrzeć lub żyć!”. [...] A tymczasem cesarz [...] wziął od głogowian zakładników pod przysięgą, na takich warunkach, że jeżeli w przeciągu pięciu dni, wysławszy poselstwo [do księcia] zdołają doprowadzić do zawarcia pokoju [...], niezależnie od tego, czy pokój zostanie zawarty, czy odrzucony, odzyskają jednak swoich zakładników. Ugodzono się tak obustronnie z pewnym ukrytym zamiarem: cesarz mianowicie w tym właśnie celu wziął pod przysięgą zakładników, bo spodziewał się w ten sposób, [...] dopuszczając się wiarołomstwa, dostać w swe ręce gród; a także głogowianie na to wydali mu owych zakładników, gdyż tymczasem umocnili pewne miejsca w fortyfikacjach [...]. [Po powrocie poselstwa głogowianie] donieśli cesarzowi, że Bolesław [...] nie chce zgodzić się na pokój, i zażądali zwrotu swych zakładników. [...] Wtedy cesarz [...] polecił co znaczniejszych pochodzeniem spośród zakładników przywiązać do machin oblężniczych, [i] tak chciał bez krwi rozlewu otworzy[ć] sobie bramy grodu. [Jednak] grodzianie nie oszczędzali własnych synów i krewniaków.

[w:] Gall Anonim, *Kronika polska*, Wrocław 2003, s. 132–135.

A. W jakim celu głogowianie poprosili cesarza o przerwanie walki na pięć dni? Podaj dwie przyczyny.

- .....
- .....

B. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Polski władca, o którym mowa w tekście, to

1. Bolesław Chrobry.
2. Bolesław Śmiały.
3. Bolesław Krzywousty.
4. Bolesław Kędzierzawy.

C. Jak Gall Anonim ocenia postawę cesarza? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (2 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego wykonaj polecenia.

[Aby] kupcy z Węgier, lub ze Sącza, lub z jakichkolwiek innych miejsc z miedzią i innymi towarami ku Toruniowi [płynąc], w kraju rozprawdzać [ich] nie śmieli, jeśli przedtem wymieniona miedź i towary do Krakowa sprowadzone nie zostałyby [i] złożone na składzie.

[w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 8, Warszawa 1959, s. 19.

A. Podaj nazwę przywileju nadanego Krakowowi.

.....

B. Wyjaśnij wpływ tego przywileju na rozwój gospodarczy Krakowa.

.....
.....
.....

Zadanie 12. (3 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Niemalý rozruch się stał w Wilnie. [...] Księgi ewangelickie przed kościołem św. Jana popalone są. [...] Dwu ministrów ewangelickich żacy ze szkoły św. Jana na ulicy mało nie ukamienowali, a nadto pogrożki czynią, jakoby zbory spustoszyć i zburzyć chcieli. [...] W tych państwach, gdzie gwałtem, ogniem i mieczem, a nie nauką i dobrymi obyczajami wiarę umacniać chcą, wielkie rozlanie krwi i wojny dzieją się, czego my nieradzi byśmy widzieli u nas. [...] Przeto my nikogo do wiary gwałtem cisnąć nie chcemy, ale według przysięgi naszej [...] pokój między różnymi w wierze chcąc zachować i bronić rozkazujemy, jeśli kto rozruchy będzie wszczywał, tedy abyście go zatrzymali i nam o tym znać dali koniecznie.

Z obozu naszego pod Pskowem, 30 września 1581 roku.

[w:] *Polska za pierwszych królów elekcyjnych (1572–1586)*, Kraków 1928, s. 30–31.

A. Podkreśl prawidłowe zakończenie zdania.

Przytoczony tekst zawiera rozkaz wydany przez króla

1. Henryka Walezego.
2. Stefana Batorego.
3. Zygmunta III Wazę.
4. Władysława IV Wazę.

B. Podaj nazwę dokumentu, na którego zaprzysiężenie powołał się król w swoim rozkazie.

.....

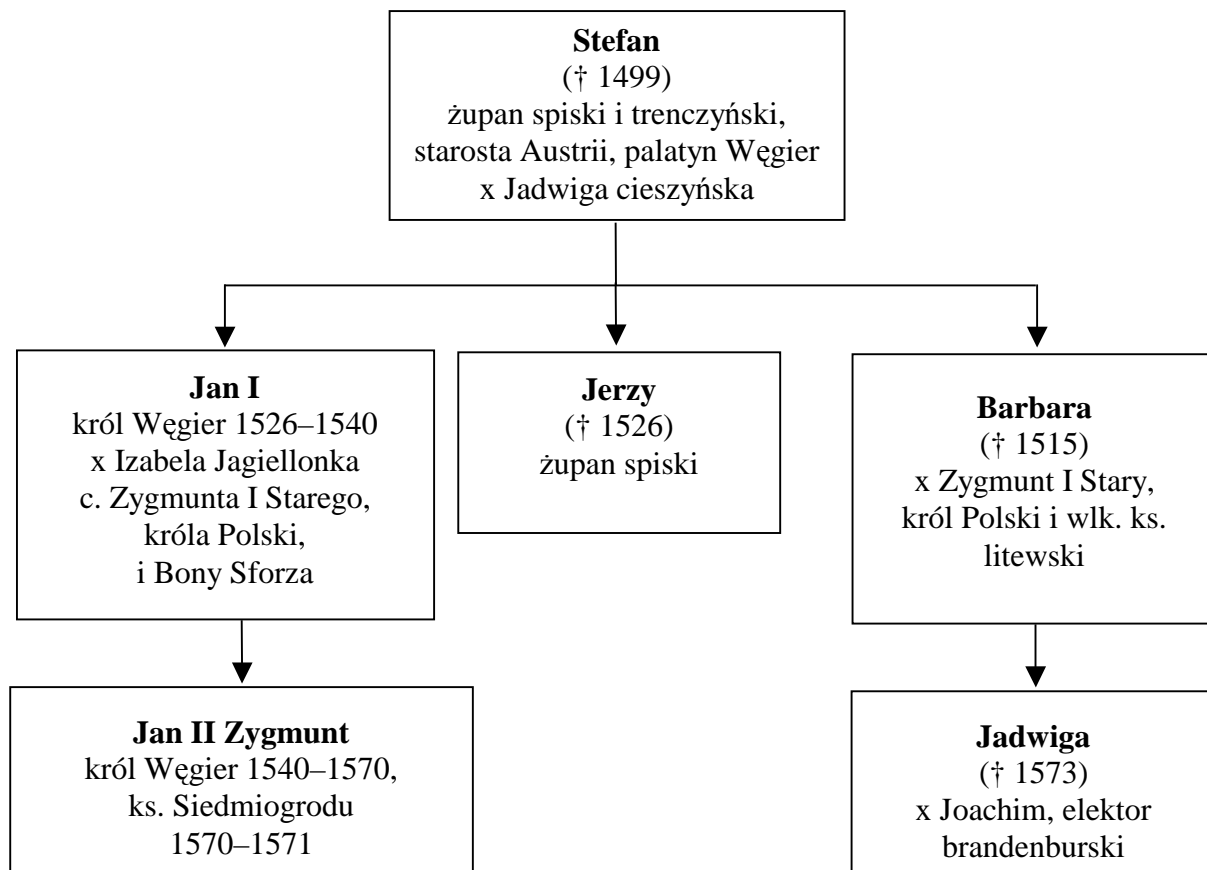
C. Podaj przykład państwa (kraju) w Europie Zachodniej, w którym w XVI w. doszło do wojny z przyczyn wspomnianych w tekście.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	10.A.	10.B.	10.C.	11.A.	11.B.	12.A.	12.B.	12.C.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	1	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt								

Zadanie 13. (3 pkt)

Na podstawie źródeł wykonaj polecenia.

Źródło 1. Tablica genealogiczna rodu Zápolya [fragment]

Wyjaśnienia: x – małżonka/małżonek, c. – córka; żupan – w imieniu władcy zarządzał danym terenem.

Na podstawie: *Słownik władców Europy nowożytnej i najnowszej*, pod red. M. Serwańskiego i J. Dobosza, Poznań 2002, s. 188–193 oraz <http://pl.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1polyowie> [dostęp: 13.10.2011].

Źródło 2. Fragment dzieła Łukasza Górnickiego

W 1539 r. przyjechało poselstwo do Krakowa od króla węgierskiego – Jana o królową Izabelę prosząc. [...] Rzeczy były pierwaj tajemnie ułożone (jako między przyjaciół), bo król Zygmunt miał najpierw za żonę rodzoną siostrę króla Jana, przeto szybko posłowie uprosili u wielkiego króla córkę w stan małżeński dla pana swego.

[w:] Ł. Górnicki, *Dzieje w Koronie Polskiej*, Wrocław 2010, s. 10–11.

A. Podaj imię siostry króla węgierskiego, o którym mowa w źródle 2.

.....

B. Rozpoznaj władcę węgierskiego, którego dziadkiem był król Polski wymieniony w tekście.

.....

C. Czy Izabela Jagiellonka i Jadwiga, żona elektora brandenburskiego, miały tych samych rodziców? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

Zadanie 14. (3 pkt)

Na podstawie fragmentu *Nowej gigantomachii* Augustyna Kordeckiego wykonaj polecenia.

Roku następnego, niby bicz Boży, przeciwko Polakom wyruszył z północy Karol Gustaw [...]. Po zajęciu Wielkopolski [...] umyślił, aby napaść na klasztor częstochowski. [...] Wszelkich środków chwycił się nieprzyjaciel, aby srogością wojny i przestachem przerazić serca oblężonych. [...] Następnym dni i nocy roztaczały się mgły, zapewne dzieło złego ducha, które swoją gęstością tak dalece przeszkadzały, iż ogromnych machin wojennych [...] nie można było dojrzeć. [...] Dlatego polecono jednemu z ojców, ażeby przeciw gusłom nieprzyjacielskim wzywał potęgi Boskiej, powietrze zaciemnione egzorcyzmami oczyszczał i broń oblężonych błogosławił, co tak dalece było skutecznym, iż [...] ciemności z powietrza ustąpiły [...], a nieprzyjaciel ginął.

[w:] *Panowanie Jana Kazimierza w świetle źródeł*, Kraków 1923, s. 12–13.

A. Podaj nazwę wojny, w czasie której doszło do oblężenia opisanego w tekście.

.....

B. Jakim rezultatem dla Polaków zakończyło się to oblężenie?

.....

C. Czy przedstawiony tekst zawiera informacje świadczące o religijności obrońców? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	13.A.	13.B.	13.C.	14.A.	14.B.	14.C.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt						

Zadanie 15. (10 pkt)

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Opatów to miasto nad Opatówką (lewy dopływ Wisły). Był to gród na szlaku handlowym z Rusi do Wielkopolski, wzmiankowany w XII w. Miasto zostało po raz pierwszy lokowane w 1282 r.; do początku XVI w. było własnością biskupów lubuskich, a następnie rodzin magnackich. W XV–XVIII w. Opatów był miejscem sejmików województwa sandomierskiego, ośrodkiem rzemieślniczym i handlowym. Od 1795 r. Opatów znalazł się w zaborze austriackim, później – od 1809 r. w Księstwie Warszawskim, a od 1815 r. w Królestwie Polskim. 21 lutego 1864 r. pod Opatowem rozegrała się bitwa z wojskiem rosyjskim zakończona porażką powstańców z korpusu generała Józefa Hauke-Bosaka. W 1939 r. 62% mieszkańców Opatowa stanowili Żydzi. W czasie II wojny światowej utworzono w mieście getto, z którego Żydów wywożono do obozu zagłady. Po II wojnie światowej w Opatowie rozwinął się przemysł mechaniczny, odzieżowy, spożywczy. Głównym zabytkiem Opatowa jest kolegiata wzniesiona w pierwszej połowie XII w., a kilkakrotnie przebudowywana, m.in. w XIII i XVIII w.

Na podstawie: *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, t. 4, Warszawa 1996, s. 649.

A. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Miasto, o którym mowa w tekście, było po raz pierwszy lokowane w okresie

1. kryzysu monarchii wczesnopiastowskiej.
2. rozbicia dzielnicowego w Polsce.
3. zasiadania ostatniego z Piastów na tronie polskim.
4. panowania pierwszego Jagiellona w Polsce.

B. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Na zjazdach szlachty województwa sandomierskiego, o których mowa w tekście,

1. wydawano wyroki w sprawach karnych.
2. uchwalano podatki obowiązujące w całym kraju.
3. wybierano posła i sporządzano dla niego instrukcje.
4. ustalano czas i miejsce wolnej elekcji.

C. Opatów w latach 1795–1830 trzykrotnie zmieniał przynależność państwową. Uzupełnij tabelę, wpisując nazwy dynastii panujących w państwach, w granicach których znalazł się Opatów. Nazwy dynastii wybierz spośród następujących:

Habsburgowie, Hohenzollernowie, Romanowowie, Wettinowie.

Okres w historii miasta	Dynastia panująca w państwie, w którego granicach znajdowało się miasto
1. Od III rozbioru Polski do włączenia miasta do Księstwa Warszawskiego	
2. Od włączenia miasta do Księstwa Warszawskiego do klęski Napoleona w wyprawie na Rosję	
3. Od zakończenia kongresu wiedeńskiego do wybuchu powstania listopadowego	

D. Podaj nazwę powstania, w czasie którego rozegrała się bitwa wspomniana w tekście.

.....

E. Podaj przyczynę zmian w strukturze narodowościowej ludności miasta w czasie II wojny światowej.

.....

F. Uzupełnij tabelę. Wpisz obok numerów 1, 2, 3 nazwy stylów w sztuce, dla których są charakterystyczne elementy architektoniczne kolegiaty wspomnianej w tekście. Nazwy stylów wybierz spośród następujących:

barok, gotyk, romanizm, secesja.

[w:] Opatów. Kolegiata św. Marcina. Przewodnik po zabytkach sztuki nr 2, Tarnobrzeg 1995, okładka.

Numer, którym oznaczono element architektoniczny	Nazwa stylu
1	
2	
3	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	15.A.	15.B.	15.C.	15.D.	15.E.	15.F.
	Maks. liczba pkt	1	1	3	1	1	3
	Uzyskana liczba pkt						

Zadanie 16. (3 pkt)

Na podstawie rycin z okresu rewolucji francuskiej w XVIII w. oraz wiedzy własnej wykonaj polecenie.

Rycina 1. System podatkowy we Francji w przededniu rewolucji

[w:] „Mówią wieki” 2009, nr 7, s. 42.

Rycina 2. Propozycja zmian w systemie podatkowym we Francji

[w:] *Historia powszechna*, t. 14, Nowara 2007, s. 303.

Wyjaśnienie: napisy na rysunkach oznaczają różne rodzaje podatków i obciążeń finansowych we Francji w XVIII w.

Interpretując elementy graficzne rycin, wyjaśnij proponowaną zmianę w systemie podatkowym we Francji.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 17. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu wiersza z końca XVIII w. wykonaj polecenie.

Nagrobek Targowicy

Przechodniu, przy tym mym grobie
Zanotuj te prawdy sobie:
Kto swej dumie i niechęci
Publiczne dobro poświęci,
Lub z swej ojczyzny ucisku
Haniebnego szuka zysku,
Z krajem zginie [...].

[w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 22, Warszawa 1959, s. 4.

**Czy wiersz wyraża opinię przeciwnika, czy – zwolennika konfederacji targowickiej?
Odpowiedź uzasadnij, podając dwa argumenty.**

Opinia .....

Argumenty

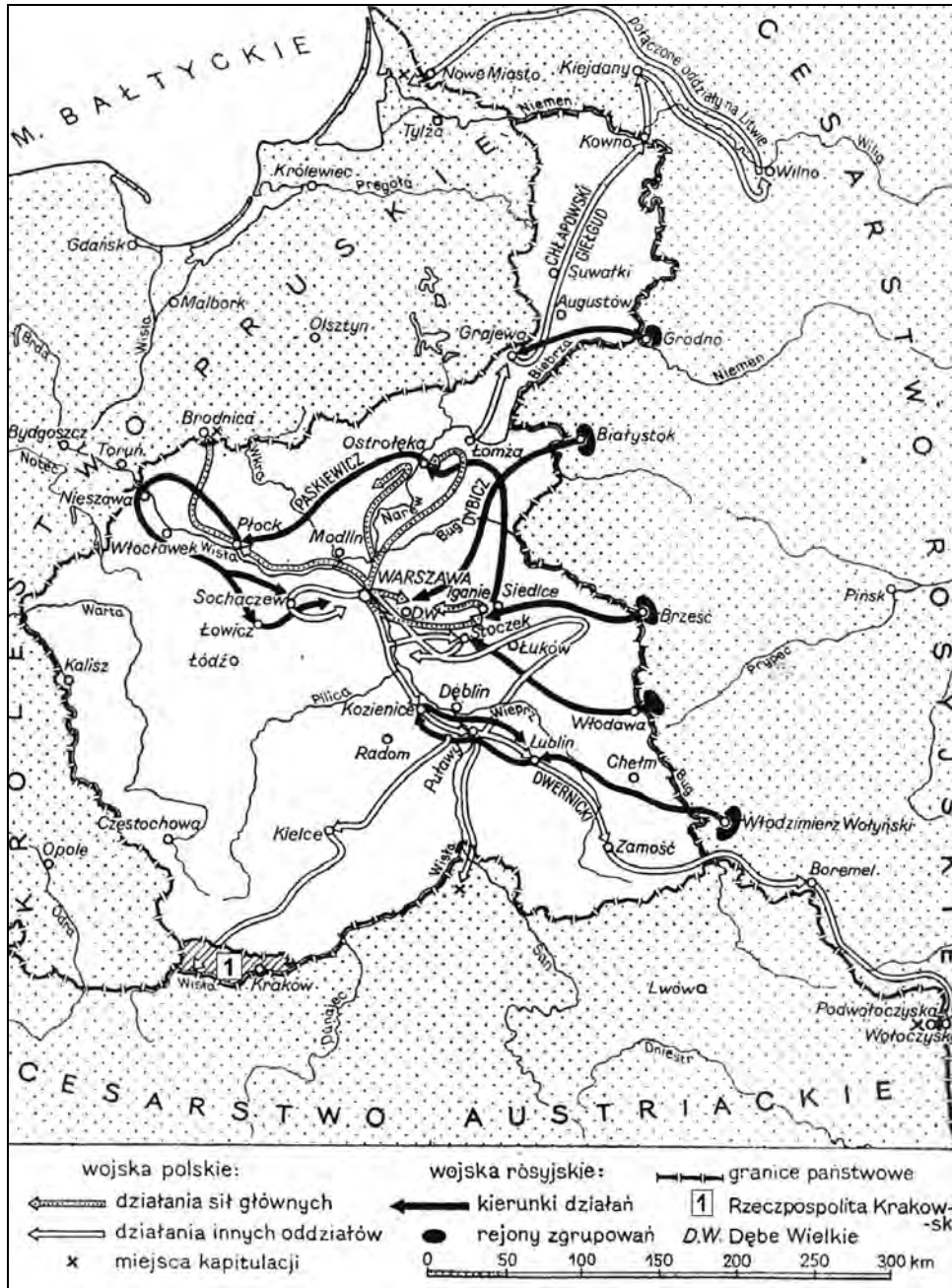
- .....
- .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	16.	17.
	Maks. liczba pkt	3	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 18. (3 pkt)

Na podstawie mapy i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Mapa. Działania zbrojne w czasie wojny polsko-rosyjskiej (powstania listopadowego) w 1831 r.

[w:] A. Galos, J. Gierowski, J. Leszczyński, *Historia*, Warszawa 1974, s. 96.

A. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Państwo oznaczone na mapie numerem 1 istniało do roku

1. 1831.
2. 1846.
3. 1848.
4. 1864.

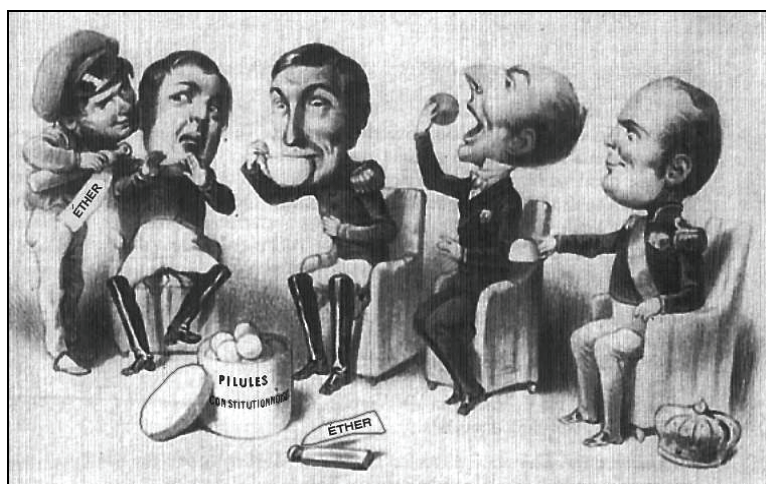

B. Rozstrzygnij, które spośród zdań podanych w tabeli są fałszywe. Wpisz obok tych zdań słowo *fałsz*.

1. Wojska rosyjskie przeprowiły się przez Wisłę i podeszły od zachodu do Warszawy.	
2. Oddziały polskie działały jedynie na terenie Królestwa Polskiego.	
3. Wojskiem rosyjskim w ciągu całej wojny dowodził Iwan Dybicz.	
4. Część polskich oddziałów po zakończeniu walk przekroczyła granicę zaboru pruskiego.	

Zadanie 19. (3 pkt)

Na podstawie rysunku satyrycznego z 1848 r. i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Tłumaczenie napisów: na pudełku – PIGUŁKI KONSTYTUCJI; na butelce – ETER (środek znieczulający).
[w:] D. Dowe et al: *Europe in 1848: revolution and reform*, New York, 2001, s. 608.

A. Podaj termin przyjęty dla określenia wydarzeń, do których doszło w Europie w roku opublikowania rysunku.

B. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Władca, opierający się przed zażyciem pigułki, protestuje przeciwko

- likwidacji parlamentu.
- utracie suwerenności państwa.
- likwidacji władzy absolutnej.
- utracie części terytorium państwa.

C. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

W czasie wydarzeń, których dotyczy rysunek, na ziemiach polskich wybuchły walki

- tylko w zaborze rosyjskim.
- tylko w zaborze pruskim.
- tylko w zaborze austriackim.
- w zaborach – pruskim i austriackim.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	18.A.	18.B.	19.A.	19.B.	19.C.
	Maks. liczba pkt	1	2	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 20. (3 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując nazwy zaborów obok tekstów źródłowych charakteryzujących sytuację Polaków w drugiej połowie XIX i na początku XX w.

Fragment tekstu źródłowego	Nazwa zaboru
<p>1. Chodziłem do szkoły polskiej. Wprawdzie historia Polski była przedmiotem nieobowiązkowym [...], ale uczono jej na podstawie źródeł polskich. [...] Czytywało się dzienniki polskie, a cenzura ich była dość łagodna, [...] sędzia polski sądził, teatr polski nas bawił. Obchodziliśmy wszystkie święta narodowe, coś więc dziwnego, że zacierała się w nas [...] świadomość, że się jest poddanym obcego państwa, i że nie Polsce, tylko jemu służyć się musi.</p> <p>[w:] <i>Teksty źródłowe do nauki historii w szkole</i>, nr 43, Warszawa 1959, s. 19.</p>	
<p>2. Po objęciu władzy w kraju przez generał-gubernatora Hurkę [...] surowo zabroniono czytania i posiadania polskich książek, a kontrola była tak ścisła, że przy odwiedzaniu stacji uczniowskich [...] przetrząsano sienniki, kufry z rzeczami, czy tam nie było schowanych książek polskich. W razie znalezienia książek polskich zapisywano ucznia do dziennika kar [...]. Gdy zaś u ucznia znaleziono książkę o treści politycznej [...] bezwarunkowo wydalano ucznia z gimnazjum.</p> <p>[w:] <i>Teksty źródłowe do nauki historii w szkole</i>, nr 44 a, Warszawa 1961, s. 25 – 26.</p>	
<p>3. Jak w innych miastach [...] poczęliśmy protestować na niemiecką naukę religii. Strajk u nas zaczął się w czerwcu [...]. Gdy nam poczęli rozdawać niemieckie podręczniki, zaprotestowaliśmy [...]. Uświadomił nas nauczyciel, że jeżeli nie odbierzemy niemieckich książek religijnych i nie będziemy odpowiadali na niemieckiej nauce religii, to będziemy musieli rok dłużej chodzić do szkoły, będziemy musieli areszt odsiadywać i rodziców będą karać.</p> <p>[w:] [...] w <i>świecie źródeł historycznych. Wybór tekstów źródłowych</i>, Poznań 1958, s. 290.</p>	

Zadanie 21. (4 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Pismo ministra spraw zagranicznych Niemiec, Berlin, 26 marca 1899 r.

Z już osiągniętych sukcesów cesarza należy wziąć pod uwagę udzielenie koncesji* na budowę portu w Haidar-Pasza**, koncesję na założenie niemieckiego kabla między Konstancją a Konstantynopolem, umocnienie stosunków z wielkimi firmami niemieckimi. Przez uzyskanie koncesji na założenie kabla otrzymujemy bezpośrednie połączenie telegraficzne z Konstantynopolem. Należy także podkreślić znaczenie przedłużenia anatolijskiej linii kolejowej do Bagdadu.

* Koncesja – zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej.

** Haidar-Pasza – miejscowość na azjatyckim brzegu Bosforu.

[w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 40, Warszawa 1960, s. 15.

A. Podaj nazwę państwa, które udzieliło rządowi niemieckiemu koncesji na budowę portu.

.....

B. Podaj dwa skutki realizacji wymienionych przedsięwzięć dla państwa udzielającego koncesji.

- .....
- .....

C. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Autorem wspomnianego w tekście wynalazku, który umożliwił szybki kontakt między Konstancją a Konstantynopolem, był

1. Henry Ford.
2. Robert Fulton.
3. Samuel Morse.
4. Wilbur Wright.

Zadanie 22. (2 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego wykonaj polecenie.

List ambasadora Francji w Niemczech do ministra spraw zagranicznych Francji, Berlin, 20 grudnia 1907 r.

Jak surowych nie mielibyśmy sądów o polityce niemieckiej w Polsce, byłoby bardzo nie na miejscu, aby Francuzi interweniowali w tego rodzaju sprawach w Niemczech. Sytuacja naszych rodaków na terenach anektowanych [w Alzacji i Lotaryngii] jest zbyt podobna do sytuacji Polaków, abyśmy mogli bez bardzo ujemnych skutków trwonić nasze sentymenty na rzecz tych ostatnich. W chwili, kiedy podejmowane są widoczne wysiłki, aby zerwać więzy łączące Rosję z Francją, znaczyłoby to dostarczyć [Niemcom] przeciwko nam potężnego oręża [...] i obudzić podejrzenia, które nasze sympatie do Polski zawsze wzbudzały w Petersburgu.

[w:] J. W. Borejsza, *Piękny wiek XIX*, Warszawa 2010, s. 303–304.

Podaj dwa powody sprzeciwu autora listu wobec interwencji francuskiej w obronie Polaków.

- .....
- .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	20.	21.A.	21.B.	21.C.	22.
	Maks. liczba pkt	3	1	2	1	2
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 23. (3 pkt)

Na podstawie danych statystycznych wykonaj polecenie.

Tabela. Struktura zawodowo czynnej ludności Wielkiej Brytanii w latach 1801–1911 (w %)

Rok	Rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo	Rzemiosło, przemysł i górnictwo	Handel i transport	Inne
1801	35,9	29,7	11,2	23,2
1841	22,2	40,5	14,2	23,1
1861	18,7	43,6	16,6	21,1
1881	12,6	43,5	21,3	22,6
1911	8,3	46,4	21,5	23,8

Na podstawie: M. Eckert, A. Nadolny, W. Stobrawa, *Historia gospodarcza i społeczna świata w XIX i XX w.*, Zielona Góra 1993, s. 43, 102.

Podaj nazwę procesu gospodarczego, którego skutki zilustrowano danymi w tabeli, oraz dwa argumenty uzasadniające odpowiedź.

.....
Argumenty

- .....
- .....

Zadanie 24. (3 pkt)

Na podstawie fragmentu ultimatum z 1914 r. i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Rząd królestwa Serbii [...] tolerował przestępczą działalność różnych stowarzyszeń i związków skierowanych przeciwko monarchii, [...] tolerował wszelkie manifestacje, których celem było wzbudzić w ludności serbskiej nienawiść do monarchii i pogardę dla jej instytucji. Ta karygodna pobłażliwość rządu królestwa Serbii nie ustawała nawet wówczas, gdy wypadki 28 czerwca wykazały całemu światu jej straszliwe skutki. Z wypowiedzi i zeznań zbrodniarzy, sprawców zamachu z 28 czerwca wynika, że mord dokonany w Sarajewie był uplanowany w Belgradzie.

[w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 47, Warszawa 1960, s. 5.

A. Podaj nazwę państwa, które wystosowało zacytowane ultimatum.

.....

B. Podaj nazwę bloku polityczno-militarnego, do którego należało państwo – autor tego ultimatum.

.....

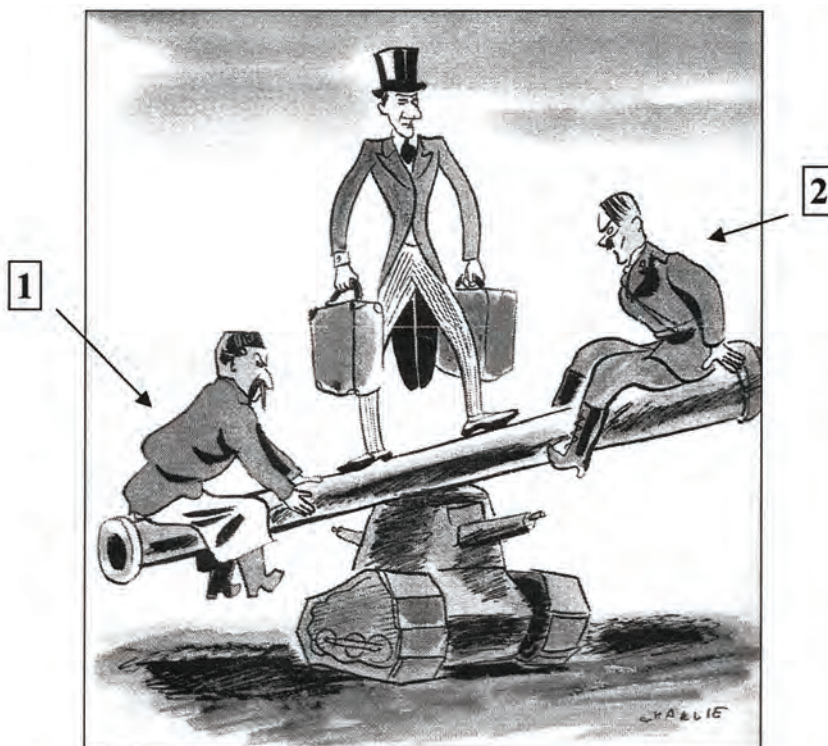
C. Wyjaśnij wpływ wypadków 28 czerwca na rozwój sytuacji międzynarodowej w 1914 r.

.....

.....

Zadanie 25. (4 pkt)

Na podstawie rysunku opublikowanego w polskim czasopiśmie satyrycznym w 1939 r. wykonaj polecenia.

Podróże ministra Becka, czyli: polityka równowagi ...

[w:] „Wróble na Dachy” 1939, nr 3, okładka.

A. Wyjaśnij koncepcję polityki zagranicznej, której dotyczy rysunek.

.....
.....
.....

B. Rozpoznaj postaci przedstawione na rysunku.

- Numerem 1 oznaczono .....
- Numerem 2 oznaczono .....

C. Oceń, czy polityka, której dotyczy rysunek, skutecznie zabezpieczyła interesy Polski w 1939 r. Odpowiedź uzasadnij.

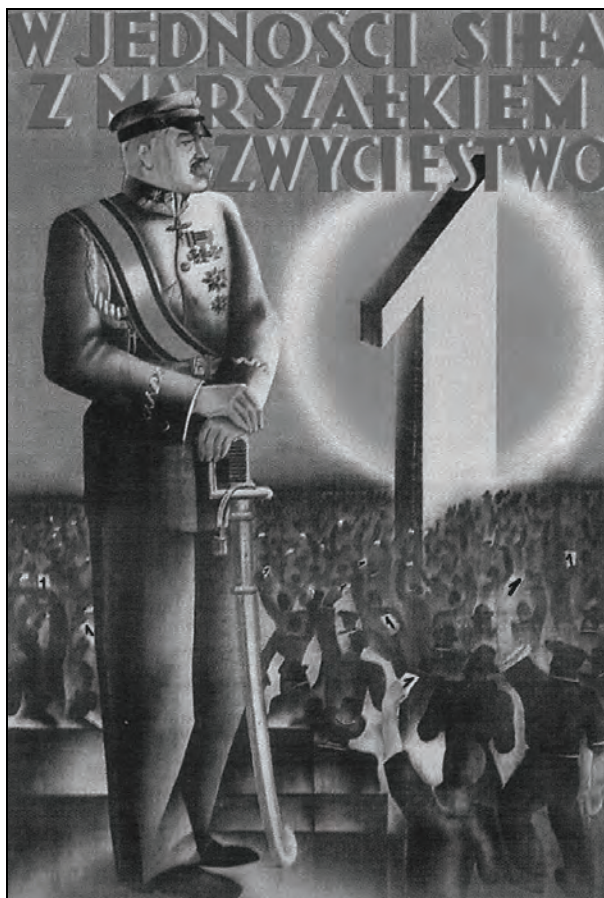
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	23.	24.A.	24.B.	24.C.	25.A.	25.B.	25.C.
	Maks. liczba pkt	3	1	1	1	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt							

Zadanie 26. (4 pkt)

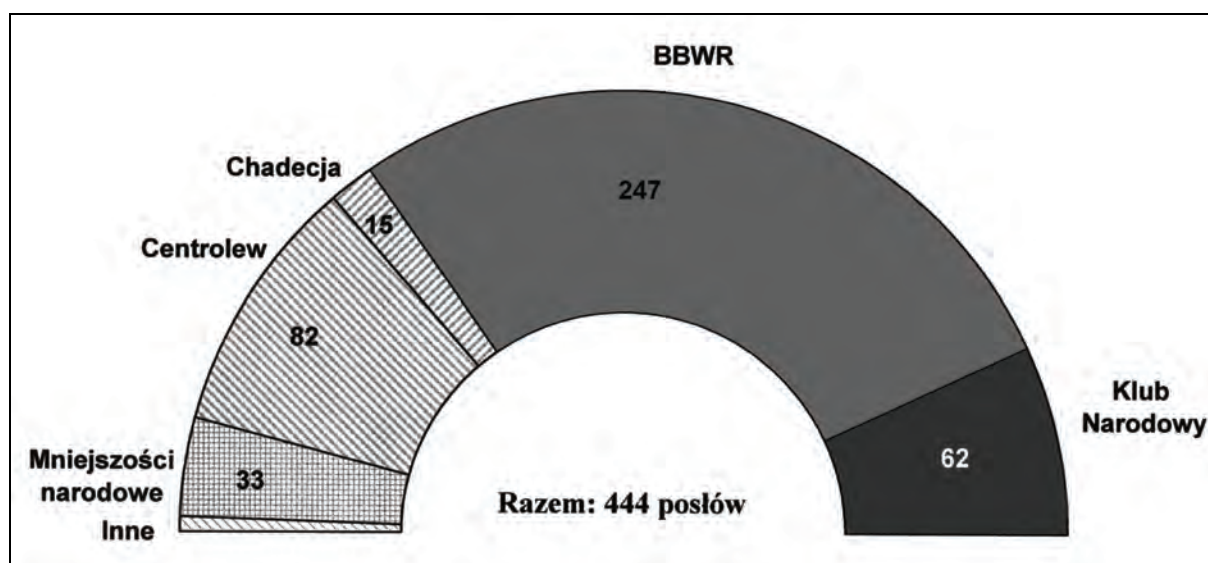
Na podstawie źródeł oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Plakat wyborczy z 1930 r.

[w:] *Wielka historia Polski*, t. 9, Kraków 2003, s. 183.

Źródło 2. Układ sił politycznych w sejmie na podstawie wyników wyborów z 1930 r.

Na podstawie: *Wielka historia Polski*, t. 9, Kraków 2003, s. 184.

Źródło 3. List profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego do posła BBWR profesora Adama Krzyżanowskiego (fragmenty)

Liczne wydarzenia [...] podważają [...] moralne podstawy naszego życia społecznego i politycznego w Polsce [...]. W szeregu tych zdarzeń sprawa więźniów brzeskich [aresztowanych w nocy z 9 na 10 września 1930 r.] jest zjawiskiem najgroźniejszym.

[...] Przedstawiamy Panu wiadomości o losie więźniów:

Więźniowie Ci, byli ministrowie Rzeczypospolitej Polskiej, posłowie na Sejm Polski [...] byli zmuszani do wykonywania prac poniżających.

Więźniowie byli głodzeni przez dwa miesiące [...].

Niektórzy więźniowie byli bici.

[...] Jesteśmy przekonani, że Pan uczyni wszystko [...] dla naprawienia krzywd i zapobieżenia powtórzeniu się w Polsce podobnych wypadków.

[w:] *Wielka historia Polski*, t. 9, Kraków 2003, s. 187.

A. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

Źródło 1. to plakat wyborczy

1. Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem.
2. Centrolewu.
3. Chadecji.
4. Klubu Narodowego.

B. Czy ugrupowanie, które zwyciężyło w wyborach przeprowadzonych 16 listopada 1930 r., mogło samodzielnie utworzyć rząd? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

C. Wyjaśnij, dlaczego władze sanacyjne zdecydowały się na aresztowania, o których mowa w źródle 3.

.....

.....

.....

.....

D. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

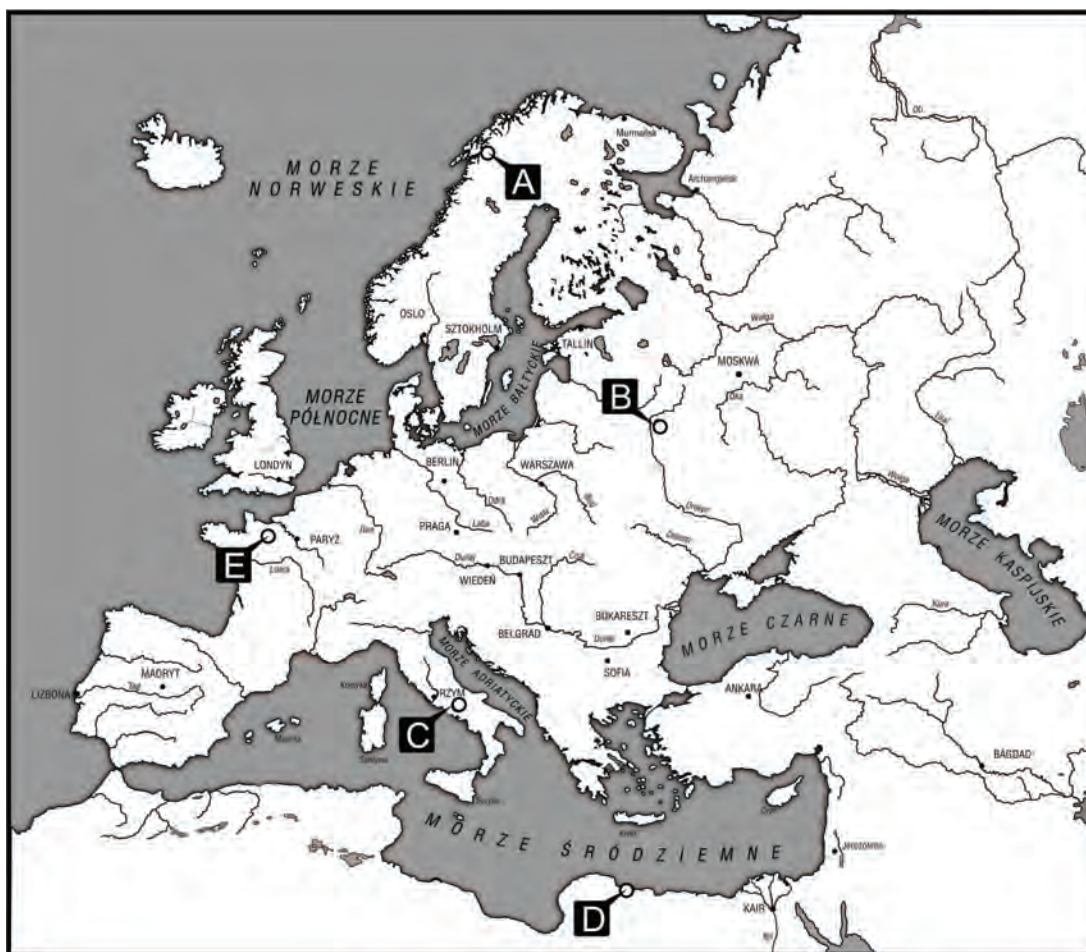
Zacytowany list (źródło 3.) został napisany w obronie polityków, wśród których był

1. Ignacy Mościcki.
2. Gabriel Narutowicz.
3. Ignacy Paderewski.
4. Wincenty Witos.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	26.A.	26.B.	26.C.	26.D.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1
Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 27. (6 pkt)

Uzupełnij tabelę. Wpisz nazwy miejsc walk stoczonych przez żołnierzy polskich w II wojnie światowej oraz litery, którymi zaznaczono te miejsca na mapie.

Na podstawie: *Atlas historyczny Polski*, Warszawa – Wrocław 1987, s. 51.

Informacje	Miejsce walk	Litera, którą miejsce walk zaznaczono na mapie
1. Bitwa była pierwszym starciem żołnierzy polskich z wrogiem po wojnie obronnej w 1939 r. Uczestniczyła w niej Samodzielna Brygada Strzelców Podhalańskich. Polacy osłaniali port przed niemieckimi atakami.		
2. Twierdzy położonej nad brzegiem morza broniła przez cztery miesiące Samodzielna Brygada Strzelców Karpackich. Walkę utrudniały upały i niedostatek wody pitnej.		
3. Bitwa była chrztem bojowym sformowanej w ZSRR I Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki. Zwycięstwo w walce zostało okupione ogromnymi stratami wśród żołnierzy.		

Zadanie 28. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu artykułu prasowego wykonaj polecenie.

Choinka [noworoczna] z białymi gołębiami pokoju to umiejętne powiązanie tego, co wzięliśmy w spadku, jako element wartościowy z dawnych obyczajów, z nową świecą, socjalistyczną treścią. Spod choinki popłynie na salę pieśń o planie 6-letnim i o pokoju, który nie będzie dany z niebios, ale który trzeba wywalczyć. Choinka, wiązana w przeszłości zawsze z elementami ubóstwa, pokory i poddania się siłom nadprzyrodzonym jako odbicie warunków życia ludu polskiego w okresie feudalizmu, choinka dla dzieci biednych organizowana przez filantropów [...] przed wojną dla uspokojenia sumienia społecznego burżuazji, zamieni się podczas imprezy masowej w symbol nowego życia w naszej odrodzonej ludowej ojczyźnie.

Cytat za: D. Jarosz, *Polacy a stalinizm 1948–1956*, Warszawa 2000, s. 212–213.

Podaj dwa argumenty, które świadczą o tym, że tekst pochodzi z okresu stalinizmu.

- .....
- .....

Zadanie 29. (3 pkt)

Na podstawie tekstu wykonaj polecenia.

Cały „październik” był w gruncie rzeczy wielkim sowieckim sukcesem politycznym. Chruszczow przyleciał do Warszawy niewątpliwie przerażony tym, co się tam działo. [...] Panuje przekonanie, że Warszawa była sowiecką porażką, a Budapeszt zwycięstwem. W rzeczywistości [...] w Warszawie i Budapeszcie Chruszczow odniósł w końcu te same efekty: tylko że w Warszawie przy pomocy jednej gabinetowej rozmowy, a w Budapeszcie kosztem strat nieobliczalnych [...].

[w:] W. Jedlicki, *Klub Krzywego Koła*, Paryż, 1963, s. 37.

A. Podaj rok, w którym doszło do wydarzeń opisanych w tekście.

.....

B. Podkreśl poprawne zakończenie zdania.

W *październiku*, o którym mowa w tekście, funkcję I sekretarza KC PZPR objął

1. Bolesław Bierut.
2. Józef Cyrankiewicz.
3. Władysław Gomułka.
4. Edward Ochab.

C. Wyjaśnij wskazane w tekście podobieństwo skutków wydarzeń w obu państwach.

.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	27.	28.	29.A.	29.B	29.C.
	Maks. liczba pkt	6	2	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 30. (2 pkt)

Na podstawie tekstu wykonaj polecenia.

Na pytanie o motywy sympatii dla polityka, który odwiedził Polskę, aż 37,6% respondentów wskazało na „przyjemny i serdeczny stosunek do Polski i Polaków, uznanie naszych granic”. Kolejne miejsca zajęły opinie: „zręczny polityk, mądrze rządzi Francją [...]” (21%), „w czasie ostatniej wojny walczył z hitleryzmem” (10,8%), „bo jest prezydentem Francji” (10,6%), [...] „uniezależnił się od USA [...]” (3,9%). [...] Wybierając poszczególne elementy wizyty budzące największą aprobatę, aż 52% wskazywało na wypowiedzi generała o nienaruszalności granic i polskości Ziemi Zachodnich. [...] Przejawem sympatii do gościa była moda na nakrycia głowy zbliżone do tych, jakie on nosił [...], która przetrwała przez dwa sezony po jego wizycie.

[w:] M. Pasztor, *Między Paryżem, Warszawą i Moskwą. Stosunki polsko-francuskie w latach 1954–1969*, Toruń 2003, s. 371–372.

A. Rozpoznaj polityka, którego dotyczy tekst.

.....

B. Wymień najważniejszy cel polskiej polityki zagranicznej, któremu poświęcono szczególną uwagę w czasie wizyty tego polityka w naszym kraju.

.....

Zadanie 31. (1 pkt)

Na podstawie danych statystycznych wykonaj polecenie.

Tabela. Udział różnych form własności ziemi w powierzchni ogólnej użytków rolnych w wybranych państwach w latach 1975–1977 (w %)

Państwo	Spółdzielnie produkcyjne	Gospodarstwa państwowe	Gospodarstwa prywatne
ZSRR	44	52	4
Czechosłowacja	62	31	7
Polska	4	27	69
Węgry	55	31	14
Jugosławia	1	14	85

Na podstawie: W. Roszkowski, *Gospodarka. Wzrost i upadek systemu nakazowo-rozdziałczego*, Warszawa 2008, s. 110.

Wymień państwa, w których struktura własności ziemi najbardziej różniła się od modelu radzieckiego.

• .....

• .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	30.A.	30.B.	31.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

BRUDNOPIS